HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

20 mai 2010 *

În cauza C-138/09,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Tribunale ordinario di Palermo (Italia), prin decizia din 23 ianuarie 2009, primită de Curte la 15 aprilie 2009, în procedura

Todaro Nunziatina & C. Snc

împotriva

Assessorato del Lavoro, della Previdenza Sociale, della Formazione Professionale e dell'Emigrazione della regione Sicilia

* Limba de procedură: italiana.

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, doamna C. Toader, domnii K. Schiemann, P. Kūris (raportor) și L. Bay Larsen, judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,
grefier: doamna R. Șereș, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 3 martie 2010,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Assessorato del Lavoro, della Previdenza Sociale, della Formazione Professionale e dell'Emigrazione della regione Sicilia, de doamna G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de domnul F. Arena, avvocato dello Stato;

— pentru Todaro Nunziatina & C. Snc, de G. Bentivegna, avvocato;

— pentru Comisia Europeană, de domnul D. Grespan, în calitate de agent,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea Deciziei SG (95) D/15975 a Comisiei din 11 decembrie 1995 referitoare la Legea regională nr. 27 din 15 mai 1991 a regiunii Sicilia privind măsurile în favoarea ocupării forței de muncă (ajutor de stat NN 91/A/95) (denumită în continuare „Decizia din 1995") și a Deciziei 2003/195/CE a Comisiei din 16 octombrie 2002 privind schema de ajutor pe care Italia intenționează să o pună în aplicare în favoarea ocupării forței de muncă în regiunea Sicilia – C 56/99 (ex N 668/97) (JO 2003, L 77, p. 57), precum și validitatea acestor decizii.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Todaro Nunziatina & C. Snc (denumită în continuare „Todaro Nunziatina"), societate cu sediul în Sicilia (Italia), pe de o parte, și Assessorato del Lavoro, della Previdenza Sociale, della Formazione Professionale e dell'Emigrazione della regione Sicilia (denumit în continuare „amministrazione"), pe de altă parte, cu privire la plata sumei de 45 320,64 euro, majorată cu dobânzile legale, datorată în temeiul subvențiilor prevăzute la articolul 10 din Legea regională nr. 27 din 15 mai 1991 a regiunii Sicilia privind măsurile în favoarea ocupării forței de muncă (GURS nr. 25 din 18 mai 1991, denumită în continuare „Legea 27/91").

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

3 Articolul 1 litera (c) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului [88 CE] (JO L 83, p. 1) prevede:

„În sensul prezentului regulament:

[…]

(c) «ajutor nou» înseamnă orice ajutor, respectiv orice schemă de ajutor și orice ajutor individual care nu este ajutor existent, inclusiv modificările ajutoarelor existente."

4 În Decizia din 1995, Comisia Comunităților Europene nu a ridicat obiecții față de măsurile de ajutor avute în vedere în Legea 27/91, deoarece considera aceste măsuri compatibile cu Tratatul CE. Pe de altă parte, în decizia menționată, Comisia a invitat statul membru respectiv să notifice din nou legea în discuție în caz de refinanțare a acestor ajutoare după anul 1997.

5 În considerentul (10) al Deciziei 2003/195, Comisia a arătat că „articolul 11 alineatul 1 din [Legea regională nr. 16 din 27 mai 1997 a regiunii Sicilia privind autorizarea de cheltuieli pentru utilizarea provizioanelor înscrise în fondurile generale ale bugetului regiunii pentru exercițiul 1997 (GURS nr. 27 din 31 mai 1997, denumită în continuare «Legea 16/97»)] privește refinanțarea pentru anii 1997 și 1998 a unei scheme de ajutor (NN 91/A/95) introduse prin articolul 10 din [Legea 27/91], aprobată de Comisie la 14 noiembrie 1995 și care ajungea la scadență la sfârșitul anului 1996".

6 Articolul 1 din Decizia 2003/195 prevede:

„Schema de ajutor prevăzută la articolul 11 alineatul 1 din Legea regională nr. 16 din 27 mai 1997 a regiunii Sicilia, pe care Italia intenționează să o pună în aplicare, este incompatibilă cu piața comună.

În consecință, schema menționată nu poate fi pusă în aplicare."

Reglementarea națională

7 Articolele 9-11 din Legea 27/91 prevăd diverse forme de ajutor în vederea stimulării ocupării forței de muncă în Sicilia.

8 Articolul 10 din Legea 27/91 prevede, printre altele, că:

„1. Consilierul regional pentru muncă, securitate socială, formare profesională și emigrare este autorizat, inclusiv în cadrul acordurilor prevăzute la articolul 8 din Legea regională nr. 35 din 8 noiembrie 1988, să acorde întreprinderilor care își desfășoară activitatea în sectorul artizanatului, al turismului și al mediului, precum și angajatorilor înscriși în registrele profesionale care angajează personal cu contract de formare și de muncă în conformitate cu articolul 3 din Decretul-lege nr. 726 din 30 octombrie 1984, transformat în Legea nr. 863 din 19 decembrie 1984, și pe baza unor proiecte aprobate în prealabil de Commissione regionale per l'impiego (Comisia Regională pentru Ocuparea Forței de Muncă) subvenții pentru remunerație în valoare de:

a) 30 % din remunerația datorată în temeiul convențiilor colective sectoriale pentru întreaga durată a contractului de formare și de muncă. Acest procent se ridică la 50 % atunci când încadrările în muncă au loc în temeiul proiectelor conforme acordurilor prevăzute la articolul 8 din Legea regională nr. 35 din 8 noiembrie 1988 sau în cazurile prevăzute la articolul 9 alineatul 2;

b) 50 %, 40 % și 25 % din remunerația datorată în temeiul convențiilor colective sectoriale, pentru primul, pentru al doilea și, respectiv, pentru al treilea an în caz de menținere în activitate pe durată nedeterminată a lucrătorilor angajați cu contract de formare și de muncă. Aceste subvenții se ridică la 65 %, 50 % și, respectiv, la 50 % pentru primul, pentru al doilea și pentru al treilea an în cazurile prevăzute la articolul 9 alineatul 2.

2. Dispozițiile prevăzute la alineatul 1 se aplică încadrărilor în muncă în temeiul unui contract de formare și de muncă efectuate în perioada cuprinsă între prima zi a lunii următoare lunii în care intră în vigoare prezenta lege și 31 decembrie 1996, cu condiția ca întreprinderile să nu fi efectuat reduceri de personal în cursul celor 12 luni precedente. Dispozițiile prevăzute la alineatul 1 se aplică de asemenea, numai

în ceea ce privește situațiile prevăzute la litera b), în cazul menținerii în activitate pe durată nedeterminată, pentru perioada menționată anterior, a lucrătorilor angajați cu contract de formare și de muncă înainte de perioada respectivă.

[…]”

9 Articolul 11 alineatul 1 din Legea 16/97 prevede:

„În scopurile prevăzute la articolul 10 din [Legea 27/91], sunt autorizate cheltuieli suplimentare în valoare de 82 000 de milioane de lire (capitolul 33709) pentru exercițiul 1997. Data limită de 31 decembrie 1999, prevăzută la articolul 69 din Legea regională nr. 6 din 7 martie 1997, privește de asemenea măsurile menționate la articolele 9 și 10 din [Legea 27/91], cu modificările și completările ulterioare.”

Acțiunea principală și întrebările preliminare

10 Din decizia de trimitere rezultă că Todaro Nunziatina a introdus la amministrazione o cerere de ajutor întemeiată pe articolul 10 alineatul 1 literele a) și b) din Legea 27/91 pentru încadrarea în muncă a doi lucrători cu contract de formare și de muncă, contracte ce au fost transformate ulterior în contracte pe durată nedeterminată. În acest scop, societatea a prezentat șase cereri de subvenție pentru perioada cuprinsă între 1 iunie 1996 și 30 septembrie 1999.

11 Întrucât amministrazione nu i-a acordat ajutoarele solicitate, Todaro Nunziatina a introdus o acțiune împotriva acesteia la Tribunale ordinario di Palermo, pentru a obține plata sumei de 45 320,64 euro, majorată cu dobânzile legale. Amministrazione se opune acestei cereri arătând în esență că, având în vedere Decizia 2003/1995, nu este autorizată să acorde aceste ajutoare.

12 În acest context, Tribunale ordinario di Palermo a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Având în vedere că schema de ajutor (identificată cu nr. NN 91/A/95), introdusă de regiunea Sicilia prin articolul 10 din [Legea 27/91], prevedea un mecanism de subvenții pentru o perioadă de minimum 2 ani și de maximum 5 ani (2 ani pentru o încadrare în muncă cu contract de formare și de muncă, plus maximum 3 ani în cazul transformării contractului de formare și de muncă în contract pe durată nedeterminată), [Comisia], prin [Decizia din 1995], prin intermediul căreia a autorizat aplicarea acestei scheme a înțeles:

— să autorizeze în mod global o astfel de variație temporală și economică a beneficiilor (2 ani + 3 ani) sau, dimpotrivă,

— să autorizeze în mod exclusiv și alternativ fie acordarea de subvenții pentru încadrările în muncă cu contract de formare și de muncă (pe durata de 2 ani a acestora), fie acordarea de subvenții pentru transformarea în contracte pe durată nedeterminată a contractelor angajaților încadrați anterior cu contract de formare și de muncă (pentru cei 3 ani prevăzuți începând de la data transformării)?

2) Termenul aferent exercițiului financiar 1997 pentru aplicarea ajutorului de stat, indicat de [Comisie] în [Decizia din 1995] în ceea ce privește autorizarea schemei introduse prin articolul 10 din [Legea 27/91], trebuie interpretat ca fiind

— termenul pentru previziunea inițială a cheltuielilor pentru ajutoare care în orice caz urmează să fie acordate în anii următori (în funcție de diferitele interpretări posibile menționate mai sus ale ajutoarelor autorizate) sau, mai degrabă,

— termenul final pentru plata efectivă a subvențiilor propriu-zise de către organele regionale competente?

3) Pentru o încadrare cu contract de formare și de muncă, în conformitate cu articolul 10 din [Legea 27/91], care a avut loc, de exemplu, la 1 ianuarie 1996, și anume în cadrul perioadei de aplicare a ajutorului stabilit prin [Decizia din 1995], regiunea Sicilia putea (și trebuia) să aplice în mod concret schema de ajutor în discuție pentru toți anii care au făcut obiectul autorizării (și anume 2 ani + 3 ani), chiar și atunci când, precum în exemplul menționat, aplicarea schemei autorizate presupunea o plată efectivă a subvenției până la data de 31 decembrie 2001 (și anume 1996 + 5 ani = 2001)?

4) [Comisia], prin Decizia 2003/195 […] în care se prevede, la articolul 1, că «schema de ajutor de la articolul 11 alineatul 1 din [Legea 16/97], pe care Italia intenționează

să o pună în aplicare, este incompatibilă cu piața comună. În consecință, schema menționată nu poate fi pusă în aplicare», a înțeles:

— să refuze autorizarea «noii» scheme de ajutor prevăzute la articolul 11 din [Legea 16/67], întrucât a considerat că era vorba despre un sistem «autonom» având ca scop prelungirea perioadei de aplicare a ajutorului introdus prin articolul 10 din [Legea 27/91] după 31 decembrie 1996, incluzând în acesta și cheltuieli aferente unor încadrări în muncă și/sau transformări efectuate în 1997 și în 1998, sau

— dimpotrivă, să interzică în mod efectiv regiunii să distribuie în mod concret resursele economice, în vederea blocării plății efective a ajutoarelor de stat introduse prin articolul 10 din [Legea 27/91], inclusiv pentru încadrările în muncă și/sau transformările efectuate înainte de 31 decembrie 1996?

5) În cazul în care [Decizia 2003/195] este interpretată conform punctului 4 de mai sus prima ipoteză, această decizie este compatibilă cu interpretarea articolului [87 CE] pe care Comisia întemeiază cazuri similare de scutiri de la plata contribuțiilor de securitate socială aferente contractelor de formare și de muncă avute în vedere în Decizia 2000/128/CE din 11 mai 1999 [privind schemele de ajutor puse în aplicare de Italia referitor la măsuri pentru ocuparea forței de muncă, (JO 2000, L 42, p. 1)] […] (amintită în mod expres în motivarea deciziei de refuz din 2002) și în Decizia 2003/739/CE din 13 mai 2003 [privind ajutorul de stat pe care Italia intenționează să îl pună în aplicare în favoarea ocupării forței de muncă în regiunea Sicilia (JO L 267, p. 29)] […]?

6) În cazul în care [Decizia 2003/195] este interpretată conform punctului 4 de mai sus a doua ipoteză, cum trebuie interpretată decizia anterioară de autorizare a

măsurilor de ajutor, ținând cont de dubla semnificație pe care o poate avea adjectivul «suplimentar»: «suplimentar în raport cu bugetul stabilit prin decizia Comisiei» sau «suplimentar în raport cu finanțarea prevăzută de regiune doar până la bugetul anului 1996»?

7) În sfârșit, ce ajutoare trebuie considerate legale și ce ajutoare trebuie considerate ilegale potrivit Comisiei?

8) Căreia dintre părțile la prezentul proces [(Todaro Nunziatina sau amministrazione)] îi revine obligația de a demonstra că bugetul stabilit chiar de Comisie nu a fost depășit?

9) Eventuala recunoaștere în favoarea întreprinderilor beneficiare a dobânzilor legale aferente plății tardive a subvențiilor considerate legale și admisibile este sau nu este luată în considerare la stabilirea posibilei depășiri a bugetului autorizat inițial prin Decizia din 1995 […]?

10) În cazul în care dobânzile sunt luate în considerare la stabilirea depășirii bugetului, ce rată a dobânzii trebuie aplicată?"

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la admisibilitatea celei de a doua, a celei de a cincea și a celei de a opta întrebări

Cu privire la admisibilitatea celei de a cincea întrebări

— Observațiile prezentate Curții

13 Comisia consideră că această întrebare privește validitatea Deciziei 2003/195. Potrivit Comisiei, instanța de trimitere ar dori să afle dacă această decizie este compatibilă cu interpretarea articolului 87 CE pe care Comisia a utilizat-o în Deciziile 2000/128 și 2003/739. În această privință, Comisia semnalează că a cincea întrebare nu prezintă niciun interes în vederea soluționării acțiunii principale.

14 Todaro Nunziatina arată că această întrebare este lipsită de relevanță pentru soluționarea cauzei principale, în măsura în care Deciziile 2000/128 și 2003/739 privesc situații diferite de cea în discuție în acțiunea principală.

— Aprecierea Curții

15 Întrebarea prin care se urmărește aprecierea validității Deciziei 2003/195 a fost adresată de instanța de trimitere.

16 În această privință, trebuie amintit că Curtea poate decide să nu se pronunțe asupra unei întrebări preliminare privind aprecierea validității unui act comunitar atunci când este evident că această apreciere solicitată de instanța națională nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul acțiunii principale (Hotărârea din 10 ianuarie 2006, Cassa di Risparmio di Firenze și alții, C-222/04, Rec., p. I-289, punctul 75, precum și jurisprudența citată).

17 Decizia 2003/195 examinează compatibilitatea, în raport cu articolul 87 CE și următoarele, a articolului 11 alineatul 1 din Legea 16/97 referitor la refinanțarea, pentru anii 1997 și 1998, a unei scheme de ajutor introduse prin articolul 10 din Legea 27/91, care a fost aprobată prin Decizia din 1995.

18 În schimb, Decizia 2000/128 examinează compatibilitatea, în raport cu articolul 87 CE și următoarele, a unui ansamblu de ajutoare în favoarea ocupării forței de muncă, puse în aplicare pe plan național de Republica Italiană, altele decât cele prevăzute în Decizia 2003/195, și admite că ajutoarele respective sunt parțial compatibile cu piața comună.

19 În plus, Decizia 2003/739 examinează de asemenea, în raport cu articolul 87 CE și următoarele, refinanțarea, pentru perioada 2000-2006, a unei scheme de ajutor pentru ocuparea forței de muncă în regiunea Sicilia, aprobată de Comisie la 25 februarie 1998 și întemeiată pe Legea regională 30/97, care prevedea un ajutor sub forma scutirii totale de plata contribuțiilor pentru o perioadă maximă de 6 ani, în caz de creare a unor locuri de muncă legate de o investiție sau fără nicio legătură cu aceasta.

20 Prin urmare, trebuie să se constate că instanța de trimitere nu a furnizat nicio explicație cu privire la interpretarea diferită a articolului 87 CE pe care ar trebui să o transpună Deciziile 2000/128 și 2003/739, menționate mai sus.

21 În orice caz, practica decizională a Comisiei cu privire la alte cazuri, precum Deciziile 2000/128 și 2003/739, nu poate afecta validitatea Deciziei 2003/195, care nu poate fi apreciată decât în raport cu normele obiective ale tratatului.

22 Prin urmare, a cincea întrebare trebuie să fie, așadar, declarată inadmisibilă.

Cu privire la admisibilitatea celei de a doua și a celei de a opta întrebări

— Observații prezentate Curții

23 Todaro Nunziatina apreciază că a doua întrebare este inadmisibilă pentru motivul că solicită o interpretare a reglementării naționale care nu este de competența Curții.

24 Comisia și amministrazione invocă inadmisibilitatea celei de a opta întrebări pentru motivul că problema de drept comunitar a cărei interpretare este solicitată de instanța de trimitere nu poate fi identificată în mod clar.

— Aprecierea Curții

25 Trebuie amintit că numai instanța națională sesizată cu soluționarea litigiului și care trebuie să își asume răspunderea pentru hotărârea judecătorească ce urmează a fi pronunțată are competența să aprecieze, luând în considerare particularitățile cauzei, atât necesitatea unei hotărâri preliminare pentru a fi în măsură să pronunțe propria hotărâre, cât și pertinența întrebărilor pe care le adresează Curții (a se vedea printre altele Hotărârea din 17 iunie 1999, Piaggio, C-295/97, Rec., p. I-3735, punctul 24 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 9 martie 2010, ERG și alții, C-378/08, Rep., p. I-1919, punctul 73).

26 Este suficient să se constate, în primul rând, că a doua întrebare, care constă în interpretarea noțiunii „termenul aferent exercițiului financiar 1997 pentru aplicarea ajutorului de stat", este legată de Decizia din 1995 și are efect direct asupra soluției acțiunii principale și, în al doilea rând, că a opta întrebare nu este lipsită de orice legătură cu Decizia din 1995, deoarece aceasta are drept consecință să permită instanței de trimitere să constate stadiul de utilizare a bugetului consacrat ajutoarelor avute în vedere în decizia respectivă.

27 În consecință, este necesar să se răspundă la a doua și la a opta întrebare.

Cu privire la întrebările preliminare prima-a treia

28 Prin intermediul întrebărilor prima-a treia, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită Curții să interpreteze Decizia din 1995 pentru a determina domeniul său de aplicare.

29 În această privință, trebuie să se constate că, prin Decizia din 1995, Comisia a decis să nu ridice obiecții în privința unei scheme de ajutor în favoarea ocupării forței de muncă prevăzute de Legea 27/91.

30 Această schemă de ajutor pusă în aplicare de regiunea Sicilia avea ca obiectiv favorizarea formării și creării de locuri de muncă. Schema trebuia să se aplice începând din anul 1991, dar guvernul italian nu a notificat-o Comisiei, în temeiul articolului 88 alineatul (3) CE, decât la 18 mai 1995.

31 Pentru a interpreta Decizia din 1995, trebuie nu numai să se examineze chiar textul acesteia, din care a fost publicat numai un rezumat în Jurnalul Oficial al Comunităților europene din 21 decembrie 2005, ci și să se facă referire la notificarea măsurilor efectuată de guvernul italian la 18 mai 1995.

32 Din examinarea acestor documente rezultă că măsurile de ajutor astfel notificate sunt cele prevăzute la articolele 9-11 din Legea 27/91 și pentru care a fost decisă o repartizare bugetară anuală pentru a le asigura finanțarea.

33 Având în vedere întrebările adresate de instanța de trimitere, este necesar ca examinarea domeniului de aplicare al Deciziei din 1995 să fie limitată la articolul 10 din Legea 27/91.

34 Acest articol 10 prevede, în esență, două măsuri de ajutor pentru ocuparea forței de muncă. Prima constă în acordarea unei subvenții egale cu 30 % sau 50 % din remunerația lucrătorilor angajați cu contract de formare și de muncă, pentru întreaga durată a contractelor, cu condiția ca lucrătorii să fi fost angajați în perioada cuprinsă între prima zi a lunii următoare lunii în care intră în vigoare Legea 27/91 și 31 decembrie 1996.

35 A doua măsură constă în acordarea unei subvenții descrescătoare care variază între 50 % și 25 % din remunerația lucrătorilor în cazul transformării unui astfel de contract în contract pe durată nedeterminată în primii 3 ani ai acestui contract, cu condiția ca transformarea respectivă să fi avut loc în perioada cuprinsă între prima zi a lunii următoare lunii în care intră în vigoare Legea 27/91 și 31 decembrie 1996 și să privească lucrătorii angajați înaintea acestei perioade.

36 În consecință, trebuie să se constate, în primul rând, că aceste două ajutoare nu pot fi cumulate în timp de același lucrător, deoarece, pentru a beneficia de al doilea ajutor în temeiul transformării unui contract pe durată determinată, lucrătorul trebuie să fi fost angajat înainte de data intrării în vigoare a Legii 27/91.

37 În al doilea rând, plata sumelor alocate în temeiul ajutoarelor acordate poate fi efectuată, sub rezerva normelor bugetare naționale aplicabile, ulterior datei de 31 decembrie 1996.

38 În schimb, împrejurarea care generează ajutorul, și anume angajarea lucrătorului, în primul caz, sau transformarea contractului în contract pe durată nedeterminată, în al doilea caz, trebuie să se fi produs înainte de 31 decembrie 1996.

39 În plus, astfel cum rezultă din fișa descriptivă atașată scrisorii de notificare din 18 mai 1995, menționată mai sus, alocația bugetară aprobată de Comisie pentru ambele măsuri prevăzute la articolul 10 din Legea 27/91 se ridică la 159 de miliarde de lire, și anume la aproximativ 79,5 milioane de euro pentru anii 1991-1996.

40 În această privință, trebuie să se menționeze că Decizia din 1995 nu face decât să stabilească limita de angajare a alocației bugetare și nu precizează și nici nu interferează cu normele de plată a acestor ajutoare care rămân reglementate de dispozițiile naționale.

41 Din cele prezentate mai sus rezultă că este necesar să se răspundă la întrebările prima-a treia că Decizia din 1995 trebuie interpretată în sensul că a admis compatibilitatea cu piața comună a unei scheme de ajutor compuse din două măsuri prevăzute la articolul 10 alineatul 1 literele a) și b) din Legea 27/91, care nu pot fi cumulate, iar împrejurarea care le generează, și anume încadrarea în muncă a unui lucrător sau transformarea contractului în contract pe durată nedeterminată, trebuie să intervină înainte de 31 decembrie 1996, dar plățile la care dau naștere pot continua după această dată, în măsura în care normele bugetare și financiare naționale aplicabile nu se opun și alocația bugetară aprobată de Comisie este respectată.

Cu privire la a patra, la a șasea și la a șaptea întrebare preliminară

42 Prin intermediul celei de a patra, al celei de a șasea și al celei de a șaptea întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită Curții, în esență, să interpreteze articolul 1 din Decizia 2003/195 pentru a stabili dacă ajutorul care face obiectul deciziei respective este un ajutor nou.

43 La articolul 1 din Decizia 2003/195, Comisia a declarat incompatibilă cu piața comună schema de ajutor prevăzută la articolul 11 alineatul 1 din Legea 16/97.

44 În lumina considerentului (10) al acestei decizii, articolul menționat prevede refinanțarea pentru anii 1997 și 1998 a schemei de ajutor introduse prin articolul 10 din Legea 27/91, pentru o sumă suplimentară de 82 de miliarde de lire, și anume de aproximativ 42,3 milioane de euro.

45 În această privință, trebuie considerat un ajutor nou în sensul articolului 1 litera (c) din Regulamentul nr. 659/1999 „orice ajutor, respectiv orice schemă de ajutor și orice ajutor individual care nu este ajutor existent, inclusiv modificările ajutoarelor existente".

46 În plus, dintr-o jurisprudență constantă rezultă că trebuie considerate ajutoare noi măsurile adoptate după intrarea în vigoare a tratatului care urmăresc să instituie sau să modifice ajutoare, precizându-se că aceste modificări pot viza fie ajutoare existente, fie proiecte inițiale notificate Comisiei (Hotărârea din 23 februarie 2006, Atzeni și alții, C-346/03 și C-529/03, Rec., p. I-1875, punctul 51, precum și jurisprudența citată).

47 Rezultă că, prevăzând atât o mărire a bugetului alocat schemei de ajutor avute în vedere la articolul 10 din Legea 27/91, în speță mai mare de 50 %, cât și o prelungire cu doi ani a perioadei în care ar fi fost aplicabile condițiile de acordare a acestei scheme, articolul 11 alineatul 1 din Legea 16/97 a creat un ajutor nou, distinct de ajutorul prevăzut de Decizia din 1995. Numai acest ajutor nou a fost declarat incompatibil cu piața comună de către Comisie în Decizia 2003/195.

48 Prin urmare, încadrările în muncă ale lucrătorilor angajați cu contract de formare și de muncă sau transformările contractelor de formare și de muncă în contracte pe durată nedeterminată efectuate începând de la 1 ianuarie 1997 nu mai pot da naștere acordării vreunui ajutor.

49 În consecință, trebuie să se răspundă la a patra, la a șasea și la a șaptea întrebare că articolul 1 din Decizia 2003/195 trebuie interpretat în sensul că schema de ajutor prevăzută la articolul 11 alineatul 1 din Legea 16/97 constituie un ajutor nou, distinct de cel prevăzut la articolul 10 din Legea 27/91. Respectivul articol 1 se opune acordărilor de subvenții pentru orice încadrare în muncă a lucrătorilor angajați cu contract de formare și de muncă sau pentru orice transformare a contractelor de formare și de muncă în contracte pe durată nedeterminată efectuate începând de la 1 ianuarie 1997.

Cu privire la a opta întrebare preliminară

50 Prin intermediul celei de a opta întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească partea în proces căreia îi revine sarcina de a proba că alocația bugetară repartizată pentru măsurile de ajutor prevăzute la articolul 10 alineatul 1 literele a) și b) din Legea 27/91 și autorizate prin Decizia din 1995 nu a fost epuizată.

51 În primul rând, trebuie amintit că, astfel cum s-a arătat la punctele 39 și 40 din prezenta hotărâre, alocația bugetară reținută prin Decizia din 1995 este cea repartizată de regiunea Sicilia pentru schema de ajutor prevăzută la articolul 10 alineatul 1 literele a) și b) din Legea 27/91, astfel cum a fost stabilită în notificarea măsurilor către Comisie pe care guvernul italian a efectuat-o la 18 mai 1995.

52 În al doilea rând, este necesar să se constate că Decizia din 1995 are ca efect autorizarea unei scheme de ajutor prin declararea acesteia ca fiind compatibilă cu piața comună, însă nu și impunerea acesteia statului membru respectiv.

53 Astfel, Decizia din 1995 are ca obiect și ca efect nu constrângerea Republicii Italiene să acorde ajutoarele prevăzute la articolul 10 alineatul 1 literele a) și b) din Legea 27/91, ci autorizarea acesteia să pună în aplicare ajutoarele respective dacă dorește în continuare acest lucru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 noiembrie 2008, Foselev Sud-Ouest, C-18/08, Rep., p. I-8745, punctul 16).

54 În consecință, în lipsa unei reglementări comunitare în domeniu, trebuie definite în ordinea juridică internă a fiecărui stat membru modalitățile și regulile de probă care au rolul de a dovedi că alocația bugetară repartizată schemei de ajutor autorizate prin Decizia din 1995 nu a fost depășită.

55 Cu toate acestea, este necesar să se sublinieze faptul că autoritățile naționale trebuie să fie în măsură să justifice, în special la cererea Comisiei, situația plăților aferente unei scheme de ajutor atunci când, astfel cum este cazul în ceea ce privește Decizia din 1995, Comisia s-a pronunțat cu privire la o schemă pentru care statul membru a prevăzut o alocație bugetară maximă care poate fi distribuită în mod individual beneficiarilor schemei respective.

56 Prin urmare, trebuie să se răspundă la a opta întrebare că este de competența statului membru vizat să stabilească partea în proces căreia îi revine sarcina de a proba că alocația bugetară repartizată pentru măsurile de ajutor prevăzute la articolul 10 alineatul 1 literele a) și b) din Legea 27/91 și autorizate prin Decizia din1995 nu a fost epuizată.

Cu privire la a noua și la a zecea întrebare preliminară

57 Prin intermediul celei de a noua și al celei de a zecea întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă valoarea dobânzilor legale datorate eventual de regiunea Sicilia în caz de întârziere la plata ajutoarelor trebuie inclusă în cuantumul alocației bugetare autorizate prin Decizia din 1995 și, în caz afirmativ, care este rata dobânzii aplicabilă.

58 În această privință, trebuie amintit, în primul rând, că articolul 88 alineatul (3) prima teză CE prevede în sarcina statelor membre o obligație de notificare a proiectelor care urmăresc să instituie sau să modifice ajutoarele (a se vedea Hotărârea din 12 februarie 2008, CELF și ministre de la Culture et de la Communication, C-199/06, Rep., p. I-469, punctul 33).

59 Conform articolului 88 alineatul (3) a doua teză CE, în cazul în care apreciază că proiectul notificat nu este compatibil cu piața comună în sensul articolului 87 CE, Comisia inițiază fără întârziere procedura prevăzută la articolul 88 alineatul (2) CE (a se vedea Hotărârea CELF și ministre de la Culture et de la Communication, citată anterior, punctul 34).

60 Conform articolului 88 alineatul (3) ultima teză CE, înainte de pronunțarea unei decizii finale a Comisiei, statul membru care intenționează să acorde un ajutor nu poate

pune în aplicare măsurile preconizate (a se vedea Hotărârea CELF și ministre de la Culture et de la Communication, citată anterior, punctul 35).

61 Interdicția prevăzută de această dispoziție are drept scop să garanteze faptul că efectele unui ajutor nu se produc înainte de a asigura Comisiei un termen rezonabil pentru a analiza proiectul în detaliu și, dacă este cazul, pentru a iniția procedura prevăzută la alineatul (2) al aceluiași articol (a se vedea Hotărârea din 14 februarie 1990, Franța/Comisia, cunoscută sub numele „Boussac Saint Frères", C-301/87, Rec., p. I-307, punctul 17, precum și Hotărârea CELF și ministre de la Culture et de la Communication, citată anterior, punctul 36).

62 Rezultă că, întrucât Decizia din 1995 declară schema de ajutor prevăzută la articolul 10 alineatul 1 literele a) și b) din Legea 27/91 compatibilă cu piața comună numai începând de la data deciziei respective, orice plată tardivă a ajutoarelor nu poate genera calcularea dobânzilor decât pentru sumele reprezentând ajutoare datorate ulterior acestei date.

63 În al doilea rând, astfel cum rezultă din răspunsul dat la a opta întrebare, dreptul de a obține plata dobânzilor în caz de plată tardivă a ajutoarelor, modalitățile și rata aplicabilă acestor dobânzi intră sub incidența dreptului național.

64 Trebuie să se precizeze totuși că Decizia din 1995 nu privește decât măsurile de ajutor prevăzute de Legea 27/91, în special la articolul 10 alineatul 1 literele a) și b), în limita alocației bugetare care figurează în notificarea măsurilor către Comisie pe care guvernul italian a efectuat-o la 18 mai 1995.

65 În schimb, valoarea dobânzilor datorate eventual în caz de plată tardivă a respectivelor măsuri de ajutor nu poate constitui, în tot sau în parte, ajutoare și, prin urmare, nici nu poate fi imputată asupra alocației bugetare consacrate acestora.

66 Din cele prezentate mai sus rezultă că trebuie să se răspundă la a noua și la a zecea întrebare că valoarea dobânzilor legale datorate eventual în caz de plată tardivă a ajutoarelor autorizate prin Decizia din 1995 pentru perioada ulterioară acestei decizii nu trebuie inclusă în cuantumul alocației bugetare autorizate prin această decizie. Rata dobânzii și modalitățile de aplicare a acestei rate intră sub incidența dreptului național.

Cu privire la cheltuielile de judecată

67 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

1) Decizia SG (95) D/15975 a Comisiei din 11 decembrie 1995 referitoare la Legea regională nr. 27 din 15 mai 1991 a regiunii Sicilia privind măsurile în favoarea ocupării forței de muncă (ajutor de stat NN 91/A/95) trebuie interpretată în sensul că a admis compatibilitatea cu piața comună a unei scheme de ajutor compuse din două măsuri prevăzute la articolul 10 alineatul 1 literele a) și b) din Legea regională nr. 27 sus-menționată, care nu pot fi cumulate, iar împrejurarea care le generează, și anume încadrarea în muncă a unui lucrător sau transformarea contractului în contract pe durată nedeterminată, trebuie să intervină înainte de 31 decembrie 1996, dar plățile la care dau naștere pot continua după această dată, în măsura în care normele bugetare și financiare naționale aplicabile nu se opun și alocația bugetară aprobată de Comisia Comunităților Europene este respectată.

2) **Articolul 1 din Decizia 2003/195/CE a Comisiei din 16 octombrie 2002 privind schema de ajutor pe care Italia intenționează să o pună în aplicare în favoarea ocupării forței de muncă în regiunea Sicilia – C 56/99 (ex N 668/97) trebuie interpretat în sensul că schema de ajutor prevăzută la articolul 11 alineatul 1 din Legea regională nr. 16 din 27 mai 1997 a regiunii Sicilia privind autorizarea de cheltuieli pentru utilizarea provizioanelor înscrise în fondurile generale ale bugetelor regiunii pentru exercițiul 1997 constituie un ajutor nou, distinct de cel prevăzut la articolul 10 din Legea regională nr. 27 din 15 mai 1991 a regiunii Sicilia privind măsurile în favoarea ocupării forței de muncă. Respectivul articol 1 se opune acordării de subvenții pentru orice încadrare în muncă a lucrătorilor angajați cu contract de formare și de muncă sau pentru orice transformare a contractelor de formare și de muncă în contracte pe durată nedeterminată efectuată începând de la 1 ianuarie 1997.**

3) **Este de competența statului membru vizat să stabilească partea în proces căreia îi revine sarcina de a proba că alocația bugetară repartizată pentru măsurile de ajutor prevăzute la articolul 10 alineatul 1 literele a) și b) din Legea regională nr. 27 din 15 mai 1991 a regiunii Sicilia privind măsurile în favoarea ocupării forței de muncă și autorizate prin Decizia SG (95) D/15975 nu a fost epuizată.**

4) **Valoarea dobânzilor legale datorate eventual în caz de plată tardivă a ajutoarelor autorizate prin Decizia SG (95) D/15975 pentru perioada ulterioară acestei decizii nu trebuie inclusă în cuantumul alocației bugetare autorizate prin această decizie. Rata dobânzii și modalitățile de aplicare a acestei rate intră sub incidența dreptului național.**

Semnături